ਗੁਰੂ ਰਵਿਦਾਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕਿਰਤਾਂ : ਇਕ ਵਿਵੇਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ

(Life and Works of Guru Ravi Dass : A critical study)

THESIS

SUBMITTED TO THE PANJAB UNIVERSITY, CHANDIGARH

FOR THE DEGREE OF

Doctor of Philosophy

IN THE FACULTY OF LANGUAGES

1984

By

LEKH RAJ

ਧੰਨਵਾਦ

ਸਰਬ ਪ੍ਰਥਮ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਦੇਕੇ ਇਸ ਇੱਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਲੀਲ੍ਹਾ ਦਿਖਾਕੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਤੇ ਲਾਕੇ ਉਸਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।

o ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਡਾਕਟਰ ਵਿਸ਼ਵਾਨਾਥ ਤਿਵਾੜੀ (ਸਵਰਗਵਾਸੀ) ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ੋਧ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਸਮੇਂ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ।

o ਪਦਮ ਸ੍ਰੀ ਡਾਕਟਰ ਅਤਰ ਸਿੰਘ, ਏਮਰੀਟਸ ਸਕੂਲ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਅਤੇ ਏਮਰੀਟਸ; ਬਾਬਾ ਫ਼ਰੀਦ ਚੇਅਰ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦਾ ਮੈਂ ਰਿਣੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤਕਤਾ, ਸੋਧਪੂਰਣ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਵਿਵੇਕ ਬੁੱਧੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

o ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਚਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਸਾਰੂ ਸੁਝਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖੋਜ-ਵਿਧੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਬੰਧੀ ਰਾਵਾਂ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ।

o ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਡਾਕਟਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਡਾਕਟਰ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਾਬਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ [illegible] ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਵਿਕਾਰੀਤਾਂ ਲਈ ਮੈਂ ਉਚੇਚਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

o ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਡਾਕਟਰ ਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ (ਪਟਿਆਲਾ) ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ, ਸਾਬਕਾ ਹੈੱਡ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬੀ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ, ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਲਈ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਾਂ।

—o—

(ਲੇਖ ਰਾਜ ਮਹਿਰਵਾਨਾ)
1136, ਸੈਕਟਰ 23-ਬੀ,
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ।